

KOPSOLĪ

NOVEMBRIS 2025 #11 (1183)

WWW.LNS.LV

LATVIJA MŪSU SIRDĪS. KOPĀ SVINAM VALSTS SVĒTKUS

Novembris Latvijā ir valsts svētku mēnesis. Šajā laikā mēs godinām svarīgus vēstures notikumus, atzīmējam Lāčplēša dienu un svinam Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienu, šogad – 107. Šie svētki mums atgādina, ka Latvija ir mūsu valsts, mūsu mājas un mūsu kopīgā atbildība.

Visās LNS reģionālajās biedrībās un to grupās šis mēnesis tika atzīmēts īpaši sirsnīgi – ar patriotiskām aktivitātēm, tikšanās pasākumiem, koncertiem un kopīgām svētku emocijām. Mūsu biedri devās uz pašvaldību rīkotajiem svētku koncertiem, lāpu gājieniem un piemiņas pasākumiem, piedalījās tematiskajās diskusijās un dalījās stāstos par piederību Latvijai. Katrs reģions savā veidā iedzīvināja valsts svētku garu – kāds izrotāja biedrības telpas, kāds sarīkoja svētku pēcpusdienu, citviet notika radošās darbnīcas, kopīga dziedāšana vai vēsturisku notikumu atcere.

Arī LNS Kopienas centrā šis mēnesis bija īpašs. Pasākumā “Mūsu Latvija – mūsu mājas” godinājām valsti ar sirsnīgu kopā būšanu, koncertprogrammu un sarunām par to, ko Latvija nozīmē katram no mums. Pasākuma noslēgumā kopīgi iededzām svečītes un radījām gaismas rotu ausekļa zīmē – patecībā par mūsu Latviju, par tās cilvēkiem, par brīvību un iespēju dzīvot savā zemē.

Svētku laikā biedri visā Latvijā iededza simtiem liesmiņu, godinot kritušos valsts aizstāvjus, atceroties aizgājušos un domājot par nākotni. Mūsu kopienas vide tika sakopta un izrotāta, un LNS reģioni patiesi iekrāsojās sarkanbaltsarkanās krāsās.

Novembris atgādina – Latvija ir ne tikai vieta kartē. Mēs esam maza, bet stipra un vienota tauta, un katrs no mums veido Latvijas stāstu. Lai sarkanbaltsarkanās vērtības – drosme, ticība un brīvība – mūs pavada ne tikai novembrī, bet visu gadu.

Saules mūžu Latvijai!

ŠAJĀ NUMURĀ LASIET

AKTUALITĀTES

PROJEKTS

GODA RAKSTS

LNS GADA BALVA

IZGLĪTĪBA

NEDZIRDĪGAIS TULKS

SPORTS

JUBILĀRI

VISĪSTĀKIE SKOLOTĀJI – NEDZIRDĪGIE SKOLĒNI. INTERVIJA AR AIJU KĀRKLIŅU

Aija Kārklīņa – skolotāja, kura vairāk nekā četras desmitgades veltījusi darbam ar nedzirdīgajiem skolēniem, veidojot atbalstošu un radošu vidi Rīgas Raiņa vidusskolā. Aija “Kopsolī” dalās savās atmiņās, pieredzē un pārdomās par pedagoģisko darbu, nedzirdīgo kultūru un izglītības nākotnes izaicinājumiem.

Turpinājums 8. lpp.

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBĀ

LNS VALDES LĒMUMI

2025. gada 6. novembrī notika Latvijas Nedzirdīgo savienības valdes 11. sēde, kurā piedalījās visi pieci valdes locekļi. Kворums bija nodrošināts, un visi lēmumi tika pieņemti vienbalsīgi.

Aktualizēti statūti LNS kapitālsabiedrībām

Valde izskatīja un apstiprināja aktualizētus statūtus divām LNS kapitālsabiedrībām – SIA "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" un SIA "LNS nekustamie īpašumi". Aktualizācijas mērķis ir nodrošināt vienotu un mūsdienīgu pieeju visām LNS kapitālsabiedrībām. Statūtos veikti vairāki precizējumi, tostarp aktualizēts sabiedrības pilnais juridiskais nosaukums – Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs". Tāpat abām kapitālsabiedrībām pārskatītas darbības jomas, ņemot vērā, ka NACE klasifikators ir mainījies.

SIA "LNS Surdotehniskās palīdzības

centrs" statūtos darbības virzieni papildināti ar mazumtirdzniecību internetā, pakalpojumiem, kas saistīti ar veselības aprūpi, un sociālās aprūpes pakalpojumiem bez izmitināšanas, bet vairumtirdzniecība izņemta, jo netiek veikta.

Savukārt SIA "LNS nekustamie īpašumi" statūtos aktualizēti darbības virzieni, kas atbilst sabiedrības pamatdarbībai nekustamo īpašumu pārvaldīšanā un apsaimniekošanā, atbilstoši NACE klasifikatoram.

Statūtos abām sabiedrībām iekļauti arī vienoti pārvaldības principi – noteiktas dalībnieku sapulces tiesības lemt jebkuru sabiedrības darbības jautājumu, precizēts formulējums par valdes iecelšanu, noteikts, ka valdes pilnvaru termiņš ir pieci gadi, un paredzēta iespēja valdes locekli atsaukt jebkurā laikā. Aktualizācija veikta pēc vienotas pieejas, atšķirības saglabājot tikai darbības jomu specifikā.

Revidenta izvēle un LNS domes sēde

Valde vienojās organizēt tirgus izpēti

par zvērināta revidenta pakalpojumiem, lai nodrošinātu kvalitatīvu LNS finanšu un saimnieciskās darbības pārbaudi. Informācija par piemērotākajiem pretendentiem tiks nosūtīta LNS domei izskatīšanai decembra sēdē.

LNS Gada balvas 2025 nominācijas

Valde noteica, ka nominantu pieteikšanas termiņš ir 19. decembris. Par nominantu izvirzīšanu tiks sagatavota informācija, ko izplatīs biedriem. Gada balvas pasniegšanas ceremonija notiks 2026. gada 24. janvārī viesnīcā "Riga Islande Hotel". Valde izskatīja Edgara Celmiņa iesniegtos balvas dizaina variantus.

Nolikumu aktualizēšana

LNS nolikumi jau ievērojamu laiku nav tikuši pārskatīti, tāpēc valde plāno tos pakāpeniski aktualizēt divu gadu laikā. Kā prioritārie ir noteikti Zīmju valodas komisijas un Tulku atestācijas nolikumi. Valde nolikumus izvērtēs un pilnveidos pa grupām, izskatot tos pakāpeniski valdes sēdēs.

Teksts: Kristīne Krista Magone

Foto: LNS arhīvs

NORISINĀJIES "ERASMUS+" SEMINĀRS NEDZIRDĪGĀM SIEVIETĒM

No 10. līdz 13. novembrim LNS Kopienas centra zālē notika "Erasmus+" seminārs "Nedzirdīgo sieviešu telpa: vienlīdzības un līdztiesības vide nedzirdīgām sievietēm nedzirdīgo kopienās". To organizēja Latvijas Nedzirdīgo savienība sadarbībā ar

Eiropas Nedzirdīgo jauniešu savienību (EUDY). Seminārā piedalījās 20 nedzirdīgas sievietes no 9 Eiropas valstīm, lai kopīgi mācītos, dalītos pieredzē un stiprinātu savas līderības prasmes. Latviju seminārā pārstāvēja Melisa Pērļa Sprudzāne, Amanda

Anete Intsone un Edīte Ūze.

Intensīvā četru dienu programma aptvēra vairākas nozīmīgas tēmas: feminisma un nedzirdīgo sieviešu aktīvisma vēsturi, drošas telpas veidošanu, dzimumu stereotipu un lomu analīzi nedzirdīgo kopienās, līderības prasmju attīstīšanu un stratēģijas barjeru pārvarēšanai mācību, darba un sabiedriskajā vidē. Dalībnieces diskutēja, izspēlēja lomu spēles un strādāja komandās, lai seminārā apgūto varētu izmantot savās kopienās.

Seminārs vairoja dalībnieču pašpārliecību un motivēja turpināt līdztiesības un kopienas attīstības iniciatīvas savās valstīs. Vienlaikus izveidojās plašāks starptautisks sadarbības tīkls jaunajām nedzirdīgajām sievietēm līderēm.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

PEP MAMMU ATBALSTS TAGAD ARĪ VECĀKIEM AR DZIRDĒS TRAUCĒJUMIEM

Pirmās emocionālās palīdzības mammas (PEP mammas) ar Sabiedrības integrācijas fonda atbalstu šomēnes sāks ieviest projektu, lai sniegtu emocionālo un informatīvo atbalstu jauniešiem vecākiem ar dzirdes traucējumiem. Tādējādi tiek paplašināts sociālo pakalpojumu klāsts ģimenēm, kas sazinās zīmju valodā un saskaras ar grūtībām iekļauties plašākā sabiedrībā.

Projekta "Sadzirdēt ar sirdi: PEP mammu vadīts nodarbību cikls vecākiem ar dzirdes traucējumiem bērnu audzināšanas ceļā" pirmā nodarbība notika 1. novembrī LNS Kopienas centrā. Projekts norisināsies līdz 2026. gada 30. septembrim, un šajā periodā plānotas 38 atbalsta grupas nodarbības nedzirdīgajiem un vājdzirdīgajiem vecākiem, kuriem ir vismaz viens bērns vecumā līdz četriem gadiem.

Grupu nodarbības plānotas vienu reizi nedēļā, un ar zīmju valodas tulka iesaisti tās vada sertificētas vecāku emocionālā atbalsta speciālistes jeb PEP mammas Laura Eglīte Jefanova, Ilze Līdumniece, Anastasija Fjodorova un Ilze Lasmane. Šajā mēnesī jau notikušas četras nodarbības, kurās apskatītas tēmas "Es kā vecāks", sievietes un vīrieša lomas ģimenē, vecāku resursi un vecāku emociju regulācija.

Nodarbību mērķis ir sniegt emocionālu atbalstu, lai mazinātu stresa un izolācijas izjūtu jauniešiem vecākiem un tādējādi veicinātu piesaistes attiecību veidošanos starp vecākiem un bērniem. Mērķis ir arī uzlabot vecāku izpratni par savām un bērnu emocionālajām un fiziskajām

vajadzībām, iekšējiem un ārējiem resursiem. Nodarbībās iekļautas tēmas arī par bērnu aprūpi, audzināšanu un attīstību, veselīgu dzīvesveidu un rūpēm par sevi. Projekts arī ir vērst uz to, lai stiprinātu kopienas un sociālo saikni, veicinot piederības sajūtu un profilaktiski novēršot personām ar dzirdes traucējumiem raksturīgo pašizolēšanās tendenci.

Lai nodrošinātu kvalitatīvas nodarbības vecākiem ar dzirdes traucējumiem, 28. oktobrī pašām PEP mammām notika apmācības "Nedzirdīgo kultūra un komunikācijas izaicinājumi mūsdienu sabiedrībā". Šo apmācību mērķis bija uzlabot PEP mammu izpratni par nedzirdīgo cilvēku specifiskajām vajadzībām, tādējādi veicinot profesionālu un iejūtīgu

darba vidi. Mācību laikā PEP mammas apguva zināšanas par vecāku ikdienu, bērnu audzināšanu un komunikācijas izaicinājumiem ģimenēs, kur vienam vai abiem vecākiem ir dzirdes traucējumi.

Latvijā trūkst mērķēta un pielāgota atbalsta vecākiem, kuri paši ir ar dzirdes traucējumiem vai kuri audzina bērnu ar dzirdes traucējumiem. Šādas ģimenes nereti sastopas ar paaugstinātu psihoemocionālo slodzi, sociālo izolāciju un grūtībām izprast bērna vajadzības, īpaši pirmajos dzīves gados (līdz četriem gadu vecumam), kad veidojas bērna emocionālā stabilitāte un piesaiste.

Neatsveramu atbalstu jaunajām ģimenēm dzemdībās un pēcdzemdību periodā ir sniegusi un turpina sniegt zīmju valodas tulce un atbalsta persona dzemdībās Gunta Birnīte. Viņa jau vienpadsmit gadus sadarbojas ar Rīgas Dzemdību namu un pavada topošās māmiņas pie ārsta, kā arī piedalās dzemdībās. PEP mammu apvienība ir gandarīta, ka Gunta nodrošinās zīmju valodas tulkojumu arī nodarbībās, ko vadīs vecāku emocionālā atbalsta speciālistes.

Saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas datiem Latvijā aptuveni 5 % iedzīvotāju ir ar dažādas pakāpes dzirdes traucējumiem. Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) norāda, ka dzirdes traucējumi bērniem ir viena no biežākajām maņu attīstības problēmām. Vecāki bieži nesaņem savām vajadzībām pielāgotu informatīvu un emocionālu atbalstu, jo esošie pakalpojumi nav pieejami zīmju valodā vai nav pielāgoti vizuālās uztveres vajadzībām.

Pirmās emocionālās palīdzības mammas (PEP mammas) – profesionālas atbalsta personas ģimenēm ar mazuli no dzimšanas līdz četriem gadu vecumam.

Mērķa grupas dalībnieki projektam var pieteikties, vērsties LNS Kopienas centrā vai rakstot uz PEP mammu apvienības e-pasta adresi pep.mammas@gmail.com.

Projekts tiek finansēts no valsts budžeta programmas "Ģimenei draudzīga pašvaldība" atbilstoši projekta pieteikumam "Atbalsts ģimeņu interešu pārstāvošo NVO pamatdarbības nodrošināšanai".

LIDA ŠILINSKA SAŅĒM SMILTENES NOVADA GODA RAKSTU

Lida Šilinska ir aktīva Latvijas Nedzirdīgo savienības biedre, kas īpaši iesaistījusi LNS Vidzemes RB Smiltenes grupas darbībā. Viņa bijusi Smiltenes RB valdes locekle un vadītāja un ilgus gadus organizējusi dažādus pasākumus, izbraukumus un sociālās aktivitātes. Lida ir gan LNS Goda biedre (kopš 2021. gada), gan Smiltenes RB Goda biedre (kopš 2015. gada). Pašlaik Lida brīvprātīgi pilda LNS Vidzemes RB valdes locekles pienākumus un strādā Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīcā.

Šī gada 18. novembrī Smiltenes novada Kultūras centrā svinīgajā valsts svētku sarīkojumā Smiltenes novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Ervins Labanovskis pasniedza Lidai Smiltenes novada pašvaldības apbalvojumu "Goda raksts".

Kā tu juties, uzzinot, ka Smiltenes pašvaldība piešķir tev šo apbalvojumu?

Par to uzzināju no paziņas, kas mani apsveica ar šo nomināciju. Sākumā nemaz negribēju tam ticēt – domāju, ka mani izjoko. Taču pēc tam uzzināju no pašvaldības mājaslapas, ka tiešām esmu šī gada Goda raksta saņēmēju sarakstā. Biju par to nedaudz šokēta. Šim apbalvojumam mani pieteica darbavieta – SIA "Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīca".

Ko šis pašvaldības novērtējums tev nozīmē?

Grūti pateikt, jo vēl esmu pārdomu procesā. Jūtos pagodināta un priecīga, ka darbavieta šādā veidā izsaka pateicību par manu darbu 15 gadu garumā. Manam darba devējam jāsaņem paldies arī par sapratni – kad biedrībā notika nodarbības, pasākumi, semināri vai lekcijas, bija nedaudz grūtāk savienot tiešo darba pienākumu izpildi ar biedrības lietām.

Tomēr darba devējs bija saprotošs par to, ka man ir svarīgi būt nedzirdīgo kopienā.

Kā tu raksturotu līdzšinējo sadarbību ar Smiltenes pašvaldību nedzirdīgo kopienas atbalstīšanā?

Tagad man ir daudz mazāk sakara ar pašvaldību, jo biedrības vadība ir Anitas Ceples pārziņā. Tomēr, darbojoties valdē, esmu lietas kursā arī par jautājumiem, kas saistīti ar pašvaldību. Biedrības sadarbība ar pašvaldību ir tāda, ka katru gadu rakstām pieteikums atbalstam, un to arī saņemam – paldies.

No pašvaldības jau otro gadu saņemam atbalstu transporta pakalpojumiem. Pateicoties tam, esam varējuši doties pieredzes apmaiņas braucienā uz Ventspili un Liepāju. Pašdarbnieki varēja aizbraukt uz LNS 105 gadu jubilejas koncertu, kā arī uz Nedzirdīgo dienu Rīgā. Arī ikdienā nedzirdīgie vēršas Smiltenes sociālajā dienestā pēc palīdzības.

AICINĀM PIETEIKT PRETENDENTUS LNS GADA BALVAI 2025!

Katru gadu Latvijas Nedzirdīgo savienība turpina tradīciju, godinot cilvēkus un organizācijas, kuru darbs stiprina nedzirdīgo kopienu un LNS vērtības. Gada balva ir iespēja pateikt paldies par ieguldījumu, atbalstu, iedvesmu un nesavtīgu darbu – arī tad, ja tas ne vienmēr ir plaši redzams, bet ir ļoti nozīmīgs mūsu biedriem.

Arī šogad ikviens LNS biedrs, kā arī LNS reģionālās biedrības, struktūrvienības un valde var izvirzīt nominantus balvai, kas tiks piešķirta par sasniegumiem 2025. gadā.

LNS Gada balvai ir vienpadsmit nominācijas: Gada cilvēks, Gada darbinieks, Gada brīvprātīgais, Gada balva kultūrā, Gada zīmju valodas tulks, Gada struktūrvienība, Gada pasākums, Gada notikums, Gada sadarbības partneris, Gada pašvaldība un Balva par mūža ieguldījumu.

Pieteikumu iesniedzēji tiek aicināti rūpīgi iepazīties ar balvas piešķiršanas nolikumu un pieteikuma veidlapu. Visi iesniegtie pieteikumi tiks izvērtēti LNS valdes sēdē, uzmanīgi analizējot pretendenta atbilstību nominācijas kritērijiem un objektīvo ieguldījumu kopienas labā. Ja nepieciešams, valde var pieprasīt papildu informāciju.

Pieteikumus iespējams iesniegt līdz 19. decembrim, nosūtot tos LNS viceprezidentei Kristīnei Kristai Skudrai uz e-pasta adresi kristine.krista.skudra@lns.lv.

Aicinām ikvienu piedalīties un izvirzīt cilvēkus, kuri ar savu darbu, attieksmi un iniciatīvu ir pelnījuši LNS Gada balvu 2025. Godināsim tos, kuri ik dienu stiprina mūsu kopienu. Balvas ieguvējus sveiksim tradicionālajā LNS Gada balvas ceremonijā.

LNS Gada balva nolikums un veidlapa:

VISĪSTĀKIE SKLOTĀJI - NEDZIRDĪGIE SKOLĒNI. INTERVIJA AR AIJU KĀRKLIŅU

Aija Kārklīņa ir skolotāja, kura aizstāvējusi, iedrošinājusi un skolojusi nedzirdīgos skolēnus daudzu gadu garumā kādreizējā visiem mīļajā Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolā. Viņa ir bijusi atbalsts gan jauniešiem nedzirdīgo audzēkņu pedagogiem, gan tulkim – iedrošinājusi nebaidīties, uzklaušījusi un veidojusi labvēlīgu vidi nedzirdīgo izglītībai. Šis gads skolā ir bijis pārmaiņu gads – skola, zaudējot savu direktoru Juri Šmitu, cīnījies par turpmāku pastāvēšanu un šī gada septembrī ieguvusi jaunu direktoru.

Foto: brīdi pirms 2008. gada dziesmu un deju svētku gājiena kopā ar ilggadējo skolas direktoru Juri Šmitu.

Aija Kārklīņa nesteidzīgi izbauda rudens sauli savā dārzā, kā arī izstādes, koncertus un teātra izrādes Rīgā un Londonā. Kā pati saka: "Pēc vairāk nekā 40 darba gadiem beidzot piedzīvoju mierīgu rudeni!" Arī Aijai šis bijis pārmaiņu periods – viņa ir noslēgusi savas darba gaitas Raiņa skolā. Tādēļ, godinot nesen aizvadīto Skolotāju dienu, "Kopsolī" aicināja Aiju dalīties ar atmiņām par viņai nozīmīgo dzīves posmu, strādājot ar nedzirdīgiem skolēniem.

Kas jūs iedvesmoja kļūt par skolotāju?

Kaut gan mani vecāki un vecvecāki bija pedagogi, par skolotāju sāku strādāt nejaušības pēc. Rīgas 45. vidusskolā, kur mācījos, strādāja profesionāli un sirdsgudri pedagogi, kuri, neskatoties uz drūmajiem padomju laikiem, skolēnos ielika spēcīgus pamatus turpmākajai izglītībai un deva iespēju radošai pašizpaušmei. Jau skolas laikā man par nopietnu hobijs kļuva dziedāšana korī, kas deva iespēju ne tikai labi pavadīt brīvo laiku, bet arī ceļot. Koncertbraucienos tika apceļota toreizējā Padomju Savienības teritorija un tā dēvētās sociālistiskās sadraudzības valstis. Tāpat pagājušā gadsimta astoņdesmito gadu beigās

un deviņdesmito sākumā – pēc neatkarības atgūšanas – pabūts Zviedrijā, Itālijā, Vācijā, Francijā un citās valstīs. Tie bija ceļojumi, par kuriem tolaik lielākā sabiedrības daļa vēl tikai sapņoja.

Pēc universitātes beigšanas vajadzēja atstrādāt trīs obligātos gadus. Darba pārrunās kādā no zinātniskajiem institūtiem, kas acīmredzot strādāja padomju militārajai rūpniecībai, man atklāti pateica, ka korī dziedāt varēšu, bet uz ārzemēm braukt gan nedrīkstēšu. Tā gluži nejauši nonācu vakarskolā.

Kā jūs nokļuvāt nedzirdīgo izglītībā?

Arī nedzirdīgo izglītībā nokļuvu

nejauši, kad neklātienēs sesijas laikā kolēģe ārstējās slimnīcā un palūdza viņu aizvietot. Skolēniem ar dzirdes traucējumiem vispirms sāku mācīt fiziku, vēlāk arī kultūras vēsturi. Sākums, protams, nebija viegls – nācās pielāgoties skolēnu mācīšanas un mācīšanās specifikai. Paldies tā laika brīnišķīgajiem kolēģiem Veltai Zakenfeldei, Edijai Priedienai, Marijai Lokmanei un daudziem citiem, kuri vienmēr palīdzēja rast risinājumus un sniedza atbalstu. Īpašs paldies pienākas Dzintrai Bērziņai. Ja tagad skolēniem ar dzirdes traucējumiem surdotulks pieejams katrā mācību stundā, tad tolaik Dzintra bija vienīgais tulks uz gandrīz sešdesmit skolēniem visā vidusskolā un vēl dažiem pamatzglītībā. Sesijas laikā viņa rūpējās par skolēniem dienesta viesnīcā, tulkoja ārpusstundu pasākumus un citas aktivitātes.

Kāda ir jūsu pieredze darbā ar nedzirdīgajiem skolēniem?

Sākotnēji mana darbošanās ar nedzirdīgajiem skolēniem bija tīri intuitīva. Vēlākajos gados iegūta arī formāla speciālā skolotāja kvalifikācija darbam pamatskolā un vidusskolā. Zināšanas un prasmes papildināju profesionālās pilnveides kursus, projektos, konferencēs un semināros. Bet visīstākie skolotāji laikam bijuši paši nedzirdīgie skolēni. No viņiem esmu mācījusies tiešumu un atklātību komunikācijā, kā arī sarežģītas parādības un jēdzienus izskaidrot vienkārši un saprotami. Īpašs paldies par manu iesauku "Papēži", ko esmu pārmantojusi no pirmajiem skolēniem, kaut arī sen vairs nestaigāju augstapāpēju apavos.

Jūs esat devusi lielu ieguldījumu nedzirdīgo kultūras aktivitātēs Rīgas Raiņa vidusskolā. Kāda ir bijusi nedzirdīgo kultūras nozīme jūsu pedagoģiskajā darbā un ikdienas dzīvē?

Radošs un gandarījumu pilns bija laika posms, kad pedagoģiski sadarbojos ar Inesi Immuri un Mariku Čerņavsku. Notika dzejas konkursi, Nedzirdīgo dienas aktivitātes, muzikāli dramatisks projekti, radošās nometnes "Rūķīšos" un citas aktivitātes. Tajās aktīvi iesaistījās ne tikai mūzikas un latviešu valodas skolotāji, dzirdīgie un nedzirdīgie skolēni, bet arī populāri mākslinieki:

Aija Kārklīņa un Laura Zeltiņa, saņemot Eiropas Atzinības zīmi valodu apguvē par projektu "Zīmju valoda kā sociālās iekļaušanas instruments" par latviešu zīmju valodas mācību programmas izveidi un īstenošanu Rīgas Raiņa vidusskolā, 2019. gads.

Renārs Kaupers, Zigfrīds Muktupāvels, Gunārs Kalniņš, Helga Dancberga, Knuts Skujenieks un daudzi citi. Radošiem cilvēkiem tik nepieciešamo organizatorisko, finansiālo un emocionālo atbalstu vienmēr sniedza Rīgas Raiņa vidusskolas ilggadējais direktors Juris Šmits. Direktors ne tikai atbalstīja daudzās aktivitātes un kopā ar jauniešiem piedalījās priekšnesumos, bet bija arī stingrs skolotājs un cieņpilni risināja sarežģītas situācijas, kas neizbēgami rodas skolā. Pateicoties Jura Šmita personiskajai iesaistei, bija iespējams realizēt finansiāli un organizatoriski ietilpīgus projektus ne tikai Latvijā, bet arī Čehijā, Maskavā, Londonā un Vašingtonā. Šeit jāsaka sirsnīgs paldies vēstniekam Andrim Teikmanim ar kundzi Ingunu Penīki, kuri kļuva par mūsu jauniešu faniem un atbalstītājiem.

Kurš ir visspilgtākais pasākums vai notikums, kas palicis atmiņā? Vai ir kāds kultūras projekts vai pasākums, ar kuru īpaši lepojaties?

Uz jautājumu par visspilgtāko notikumu, kas palicis atmiņā, atbildēt ir sarežģīti, jo pedagoģiskajā darbā jauni izaicinājumi ir gandrīz katru dienu. Ja jāizvēlas viens, tad tā laikam būtu

gatavošanās 2008. gada Vispārējo dziesmu un deju svētku atklāšanas koncertam, iestudējot Zigmāra Liepiņa dziesmu ciklu "Dziedot dzimu, dziedot augu" kopā ar Valmieras Gaujas krasta vidusskolas skolēniem un skolotājiem. Dzirdīgie skolēni apguva sarežģīto mūzikas partitūru, nedzirdīgie skolēni Rīgā un Valmierā apguva zīmju "partitūru", skolotāji Rīgā un Valmierā sazinājās visdažādākajos iespējamajos veidos – tajā laikā nebija "WhatsApp" un citas tiešsaistes tehnoloģijas. Un tad pienāca pirmais kopmēģinājums Raiņa skolas zālē, kurā sapratām: ir – mums izdosies! Tas laikam ir viens no spilgtākajiem emocionālajiem piedzīvojumiem. Jāpiezīmē, ka nokļūšana dziesmu svētkos nebija vienkārša. Atkal milzīgs paldies pienākas skolas direktoram Jurim Šmitam un toreizējai kultūras ministrei Helēnai Demakovai, kuriem ne vienu reizi vien nācās atbildēt uz neizpratnes pilniem svētku organizatoru jautājumiem: "Kam jums tos nedzirdīgos vajag? Vai bez viņiem nevar?" Tādēļ vēl jo vairāk prieks un gandarījums par paveikto. Kā pēc svētkiem teica skolniece Irīna: "Nav svarīgi, vai mūs kāds redzēja. Svarīgi, ka mēs tur bijām."

Pirmais solis bija sperts. Kopš 2010.

gada skolēnu dziesmu un deju svētkos tiek iesaistīti bērni un jaunieši no speciālās izglītības programmām. Arī šovasar Vērmanes dārzā un Mežaparka estrādē bija iekļauti priekšnesumi zīmju valodā, bet brīžiem neatstāj sajūta, ka šie iekļaušanas pasākumi notiek tikai formāli.

Kāds ir jūsu viedoklis par nedzirdīgo izglītības nākotni?

Domājot par nedzirdīgo izglītības nākotni, jārēķinās ar demogrāfisko un finansiālo situāciju, kas jau tagad ietekmē izglītības pieejamību un kvalitāti. Jāapzinās, ka šodien nepieciešamas citas mācīšanas un mācīšanās stratēģijas. Izglītošanās mērķi un sasniedzamie rezultāti būtiski atšķiras no tiem, ar kādiem sadzīvojām iepriekš. Arī bērni un jaunieši ir citādi, tādēļ nevaram dzīvot savās fantāzijās un priekšstatos par to, kas notiek skolā. Jārēķinās, ka jaunietis ar dzirdes traucējumiem, kurš vēlēsies iegūt vispārējo vidējo izglītību, mācīsies vispārīzglītojošā skolā – klasē, kurā viņš būs viens no 25–30 skolēniem. Tādēļ vistuvākajā nākotnē nāksies pārskatīt Ministru kabineta noteikumus par surdotulka pakalpojumiem izglītības apguvei, paredzot atbalstu ne tikai profesionālās un augstākās izglītības programmās, bet arī vispārējā izglītībā. Savukārt, lai nodrošinātu pilnvērtīgu atbalstu skolēniem un studentiem, jādoma par 72 stundu pedagoģijas pamatu programmas apguvi zīmju valodas tulkiem, kas sniegs šo pakalpojumu. Zīmju valodas tulks varbūt būs vienīgā persona visā izglītības iestādē, kas izprātis nedzirdīgā skolēna mācīšanās vajadzības un varēs tās skaidrot pedagogiem.

Tāpat aicinu LNS iesaistīties valsts pārbaudes darbu satura un metodikas atbilstības nodrošināšanā skolēniem ar dzirdes traucējumiem, jo atbrīvojumi no eksāmeniem demotivē gan skolēnus, gan skolotājus. Attiecīgi cieš iegūtās izglītības kvalitāte. Pašlaik valsts pārbaudes darbos ir paredzēti atbrīvojumi no runāšanas un klausīšanās daļas valodu eksāmenos, simts procentu laika pagarinājums un uzdevumu noteikumu skaidrojums zīmju valodā. Savukārt valodu eksāmenos nereti iekļauti uzdevumi, kuros skolēniem jāanalizē dabas un mūzikas skaņu attēlojuma mākslinieciskās izteiksmes

Teksts: Elfa Kesenfelde

Foto: LNS arhīvs

līdzekļi, tiešsaistes pārbaudes darbos jārecenzē videofragmenti bez titriem vai zīmju valodas tulkojuma, jāanalizē mūzikas paraugu atbilstība konkrētam kultūrvēsturiskam posmam kultūras un mākslas eksāmenā un jāveic citi uzdevumi, kas nav pielāgoti skolēniem ar dzirdes traucējumiem.

Kas ir galvenā problēma eksāmenu kārtšanas sistēmā?

Diemžēl zināšanu un izpratnes par informācijas pieejamību zīmju valodā trūkst arī tiem, kuri tieši ir atbildīgi par izglītības politiku, izglītības funkcionāriem un ierēdņiem. Visbiežākās atrunas: "lasīt un rakstīt viņi [nedzirdīgie] taču prot", "es jau lapiņu ar informāciju viņam iedevu" u. tml. [Nonāk] līdz pat garīgās attīstības traucējumu piedēvēšanai. Šīs situācijas risināšanai ejami divi ceļi: izglītības līmeņa celšana un lasītprasmes veicināšana cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, kā arī skaidrojošais un izglītojošais darbs sabiedrībā kopumā.

Kādu padomu jūs sniegtu jaunajiem nedzirdīgo jauniešu pedagogiem un sabiedrībai kopumā?

Lai veicinātu iekļaujošas sabiedrības attīstību, vairāk būtu jādomā par to, kā plašākai sabiedrībai skaidrot zīmju valodas atšķirības no runātās valodas, komunikācijas veidus un nedzirdīgo kultūru. Tas mazinātu sabiedrībā valdošos stereotipus, vairotu zināšanas un izpratni. Tieši ar šādu mērķi Rīgas Raiņa vidusskolas izglītības programmā tika iekļauta latviešu zīmju valodas apguve. Ir pamats apgalvot, ka šie skolēni nākotnē prātīs kontaktēties ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, būs izprotoši kolēģi vai pat darba devēji.

Ko jūs vēl vēlētos pateikt intervijas noslēgumā?

Atskatoties uz paveikto, gribētu pateikt paldies visiem un katram, ar ko nācies sadarboties šajos gados: kolēģiem Raiņa skolā, Valmieras Gaujas krasta vidusskolā, Ēbelmuižas pamatskolā, Rīgas 1. pamatskolā, Latvijas Nedzirdīgo savienībā, SIVA Koledžā, kā arī skolēniem, visiem zīmju valodas tulkiem un studentiem, kuri apgūst sarežģīto surdotulka profesiju. •

NEDZIRDĪGAIS ZĪMJU VALODAS TULKS - PROFESIJA, KAS VIENO PASAULI

Pasaule kļūst arvien atvērtāka un daudzveidīgāka, un tajā plaukst profesijas, par kurām vēl pirms dažiem gadiem daudzi pat nebija zinājuši. Viena no tām ir nedzirdīgā tulka profesija, pēc kuras pārstāvju pakalpojumiem pasaulē ir liels pieprasījums. Daudziem šis jēdziens sākumā šķiet pārsteidzošs – kā nedzirdīgs cilvēks var strādāt par tulku? Atbilde ir vienkārša – tulkošana nesastāv tikai no skaņām un vārdiem, tā ietver arī domas, kultūras un valodas izpratni. Šī profesija kļūst arvien aktuālāka, jo tā paver iespējas nedzirdīgajiem profesionāļiem piedalīties tulkošanas procesā un veidot tiltu starp dažādām valodām un kultūrām.

Elfa Kesenfelde nodrošina tulkojumu no starptautiskajām zīmēm uz latviešu zīmju valodu.

Nedzirdīgie zīmju valodas tulki ir profesionāļi, kuri paši ir nedzirdīgi un tulko starp dažādām zīmju valodām vai no sarežģītas zīmju valodas uz viegli saprotamu, pielāgojot informāciju (piemēram, cilvēkiem ar vājām valodas zināšanām, senioriem vai cilvēkiem ar viegliem attīstības traucējumiem). Viņi ir neaizstājami situācijās, kurās nepieciešama dziļāka izpratne par zīmju valodas un kultūras niansēm, kā arī precīza informācijas nodošana. Darbs prasa ne tikai valodas zināšanas, bet arī augstu kultūras kompetenci, jo katras valsts nedzirdīgo kopienai ir sava identitāte, komunikācijas tradīcijas un domāšanas īpatnības. Nedzirdīgie tulki ir kā starpnieki starp dzirdīgo tulku un nedzirdīgo cilvēku, ja klientam vajadzīgs niansētāks vai vienkāršāks skaidrojums. Šāda tulkošana notiek gan ikdienas situācijās, gan medicīnas iestādēs, gan starptautiskās konferencēs, kur tulki nodrošina, lai nedzirdīgie dalībnieki var sazināties ar citu valstu zīmju valodu lietotājiem. Nedzirdīgie tulki strādā arī skolās, lai nodrošinātu vienlīdzīgas mācību iespējas. Šis amats ne tikai attīsta jaunu profesionālo virzienu, bet arī paver

ceļu citiem nedzirdīgajiem, pierādot, ka nedzirdīgie var būt neatkarīgi un nozīmīgi sabiedrības locekļi, un veidojot iekļaujošāku sabiedrību. Viens no šīs profesijas uzdevumiem ir lauzt stereotipus dzirdīgo pasaulē, parādot, ka nedzirdīgie ir tikpat zinoši un spējīgi, tikai izmanto savu valodu ar atšķirīgu gramatiku. Valodu atšķirības nav iemesls nesaprašanai – nepieciešamas mērķtiecīgas metodes, kas palīdzētu labāk savienot abas pasaules. Nedzirdīgā tulka profesija pastāv jau vairākus gadu desmitus, bet Latvijā vēl tikai sper pirmos soļus savā attīstībā. Lai gan pagaidām Latvijā oficiāli šīs profesijas pārstāvju nav, par šo tēmu ir svarīgi runāt. Šobrīd vienīgā vieta Latvijā, kur var iegūt valsts atzītu diplomu un kļūt par profesionālu surdotulku, ir SIVA Koledža. Šogad pirmo reizi pilotprojekta ietvaros starp dzirdīgajiem mācības uzsācis arī topošais nedzirdīgais zīmju valodas tulks, kas iezīmē jaunu posmu šīs profesijas attīstībā mūsu valstī. Lai labāk izprastu nedzirdīgo tulku nozīmi, autore uzrunāja dažus nedzirdīgos tulkus, tajā skaitā brīvprātīgos tepat Latvijā.

Kāpēc, jūsuprāt, ir vajadzīgi nedzirdīgie tulki, un kāda ir jūsu personiskā pieredze šajā profesijā?

Matilda Bergmane Bergkrantz (Zviedrija): "Atbilde ir ļoti vienkārša – nedzirdīgie lieto zīmju valodu kā pamatvalodu. Dzirdīgie zīmju valodu nevar tulkot šādā līmenī. Viņi pārsvarā tulko sinhroni no runas valodas uz zīmju valodu. Tāpēc vienmēr vajadzīgi abi. Vispirms dzirdīgs zīmju valodas tulks tulko no runas valodas uz zīmju valodu, un pēc tam nedzirdīgais tulks pārtulko pamatvalodas līmenī – saprotamā valodā, ar pilnīgi izteiktu zīmju valodas stilu, gramatiku un nozīmi. Ļoti būtiski, lai nedzirdīgais tulks pareizi saprastu runāto valodu un pareizi to iztulkotu klientiem. Bieži vien nedzirdīgie tulki tulko jeb atstāta sinhroni – tāpat, kā to dara dzirdīgie tulki."

Pieredze rāda, ka klienti pilnīgāk saprot nedzirdīgā tulka teikto, tāpēc ir atraisītāki un brīvāk iekļaujas komunikācijā un nodarbēs, kurās ir iesaistīti. Kad nedzirdīgie klienti kaut ko nesaprot, rodas komunikācijas barjera, un viņi nevar iesaistīties sarunās. Ar saprašanas un izpratni komunikācija notiek bez aizķeršanās un kļūdām. Manā darba praksē novērots, ka nedzirdīgo tulku klātbūtnē kļūdu ir daudz mazāk, tāpēc tai ir liela nozīme."

Artis Ozols: "Uzskatu, ka gan Latvijā, gan citur pasaulē nedzirdīgais tulks ir ļoti vajadzīgs dažādās jomās. Piemēram, situācijās, kad citu valstu pārstāvji uzstājas ar lekcijām vai semināriem, nedzirdīgais tulks var tulkot uz latviešu zīmju valodu, nodrošinot informācijas pieejamību. Daudziem nedzirdīgajiem ir tā sauktais valodas deprivācijas

sindroms, kas nozīmē, ka viņiem jau no bērnības nav bijusi pieejama pilnvērtīga valoda. Īpaši tas attiecas uz tiem, kuri nāk no dzirdīgajām ģimenēm, kur netiek lietota latviešu zīmju valoda. Valodas nepietiekamība ietekmē visu viņu dzīvi – domāšanu, izglītību, komunikāciju. Tāpēc nedzirdīgā tulka loma ir ļoti būtiska, lai nodrošinātu informāciju saprotamā un pieejamā veidā. Nedzirdīgais tulks ir nepieciešams arī cilvēkiem, kam vienlaikus ir gan dzirdes, gan garīgās attīstības traucējumi, jo viņiem bieži vien ir vajadzīga īpaši pielāgota komunikācija.

Mana pieredze brīvprātīgā nedzirdīgā tulka darbā aizsākās jau skolas laikā. Daudzi skolotāji nepārvaldīja latviešu zīmju valodu pietiekamā līmenī, tāpēc palīdzēju klasesbiedriem, tulkojot skolotājas teikto. Nesen guvu arī jaunu un nozīmīgu pieredzi – 2024. gada vasarā Beļģijā piedalījies Eiropas nedzirdīgo un neredzīgo jauniešu nometnē, kur darbojos gan kā asistents, gan kā nedzirdīgais tulks jauniešiem no Latvijas. Tulkoju no starptautiskajām zīmēm uz latviešu zīmju valodu un otrādi. Darbojos gan kā brīvprātīgais tulks, gan kā brīvprātīgais dalībnieks organizācijā "Off-The-Grid Missions" (*nevalstiskā organizācija ASV, kas palīdz cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem katastrofu vai augsta riska situācijās – aut. piez.*) Ukrainā un Libānā. Esmu pārliecināts, ka nedzirdīgie tulki ir ļoti vajadzīgi mūsu sabiedrībā, jo nedzirdīgie cilvēki ir dažādi – ar atšķirīgu valodas līmeni, izglītību un vajadzībām. Viņiem ir tiesības saņemt informāciju

saprotamā valodā!"

Māra Lasmane: "Latvijā jau sen vajadzēja vairāk nedzirdīgo tulku, jo viņi ļoti daudz nozīmē nedzirdīgiem cilvēkiem, īpaši vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuriem ir sava vecā zīmju valoda. Arī cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem ir nepieciešams, lai tulkojums ir vienkāršs, viegli saprotamā zīmju valodā. Tāpat sadarbība ar tulkiem palīdz ātri attīstīt zīmju valodu. Esmu brīvprātīgi tulkojusi poliklīnikā pie ārstiem, kā arī starptautiskajā zīmju valodā ārzemju viesiem. Nedzirdīgajam tulkam jābūt profesionālam un jāizprot cilvēks arī psiholoģiski. Esmu piedalījies vairākos semināros efsliDI (*Eiropas Zīmju valodas tulku forums – Nedzirdīgo tulku grupa*) – Lietuvā, Horvātijā, Rumānijā un Itālijā. Tie bija vērtīgi semināri, kuros bija praktiskas nodarbības, pieredzes apmaiņa, kā arī psiholoģiski skaidrojumi par komunikāciju."

Nedzirdīgā tulka profesija nodrošina saikni starp nedzirdīgajiem un dzirdīgajiem, starp dažādām zīmju valodām un kultūrām. Šie profesionāli nodrošina iespēju sazināties, izprast informāciju un justies iekļautiem sabiedrībā. Viņu darbs arī stiprina nedzirdīgo identitāti, pašapziņu un dzīves kvalitāti. Autore aicina lasītājus atbalstīt iekļaujošas profesijas, sargāt valodu un komunikācijas tiltu starp cilvēkiem. Jo vairāk sapratnes un saziņas, jo gaišāka un laimīgāka kļūst mūsu pasaule! •

Māra Lasmane un Ivars Kalniņš efsliDI Nedzirdīgo tulku seminārā Dubrovnikā, 2018. gads.

VALMIERAS GAUJAS KRASTA VIDUSSKOLAS-ATTĪSTĪBAS CENTRA 150 GADU CEĻŠ CAURI LAIKMETIEM

Šogad Valmieras Gaujas krasta vidusskola-attīstības centrs svin 150 gadu jubileju. Tā ir viena no senākajām speciālās izglītības iestādēm Latvijā, kas savas pastāvēšanas laikā vairākkārt mainījusi nosaukumu un kļuvusi par nozīmīgu atbalsta centru bērniem ar īpašām vajadzībām un viņu vecākiem.

Koncerta pasākumu vada Kristīne Krista Skudra un Artis Jančevskis.

IESKATS SKOLAS VĒSTURĒ

Ap 1800. gadu Rīgā sāka izplatīties idejas par nedzirdīgo cilvēku izglītošanu. Pirmās skolas nedzirdīgajiem cilvēkiem bija privātas mācību iestādes, kas 19. gadsimta sākumā darbojās Rīgā, bet 19. gadsimta otrajā pusē tika atvērtas skolas arī Jelgavā un Valmierā. Vidzemē skolas vēsture sākās 1875. gadā, pateicoties Valmieras apriņķa Ozolmuižas grāfa Mellina meitai – grāfienei Emmai Mellinai –, kura ziedoja līdzekļus, lai Valmierā izveidotu pirmo mācību iestādi bērniem ar dzirdes traucējumiem. Pirmais skolotājs Vīlps Švēde viens pats sāka darbu ar astoņiem bērniem nelielā koka namiņā Diakonāta ielā. Tur katrs bērns ar dzirdes traucējumiem varēja iegūt izglītību, justies saprasts un pieņemts. Skolā bērnus izglītoja latviskā garā, un nozīmīga loma bija arī reliģiskajai audzināšanai.

Ap 1882./1883. mācību gadu tika uzcelta jauna ķieģeļu ēka (sarkanā) ar internātu, kas bija paredzēta apmēram 40 audzēkņiem. Tika ieviestas Vācijā izmantotās mācību metodes. Bērni mācījās lasīt no lūpām, saprast runāto valodu, rakstīt un rēķināt. Skolēnu skaits strauji pieauga. 1929. gadā tika atklāta modernā dzeltenā ēka ar 10 klasēm, aktu zāli, pirti un centrālapkuri. 1958. gadā skola tika pārveidota par vājdzirdīgo bērnu skolu, ieviešot

padomju mācību metodes. 1963. gadā direktora Andreja Kursiša vadībā tika uzbūvēta jauna internāta trīsstāvu ēka (baltā), kas bija paredzēta 150 audzēkņu vajadzībām. Skolēni, skolotāji un darbinieki aktīvi iesaistījās būvniecībā. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas skola uzsāka sadarbību ar Eiropas speciālās izglītības organizācijām, ieviešot mūsdienīgas metodes un tehnoloģijas. No 2005. līdz 2007. gadam notika kapitālais remonts, un 2022. gadā tika sāktā jaunās sporta zāles būvniecība un skolas pagalma labiekārtošana. 2024. gadā notika svinīgā sporta zāles atklāšana. Kopš dibināšanas skolas nosaukums mainīts septiņas reizes,

Melodeklamācijas koris skolotājas Līgas Lāces vadībā.

atspoguļojot laikmeta un izglītības pārmaiņas.

2018. gada 1. janvārī Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvidusskolu - attīstības centru reorganizēja un apvienoja ar speciālo pirmsskolas izglītības iestādi "Bitīte", izveidojot Valmieras Gaujas krasta vidusskolu-attīstības centru. 2023. gadā skolai tika pievienota arī Ziemeļvidzemes pamatskola Vaidavā. Tagad tā atrodas Pāvila Roziša ielā (iepriekš – Leona Paegles iela).

2025./2026. mācību gadā skolā mācās apmēram 350 audzēkņu 15 speciālās izglītības programmās (no pirmsskolas līdz profesionālajai izglītībai), tostarp 31 audzēknis ar dzirdes traucējumiem. Līdz ar kohleāro implantu attīstību vājdzirdīgo audzēkņu skaits pakāpeniski samazinās, jo daudzi tiek integrēti vispārīgajās skolās. Otrs skolēnu skaita samazinājuma iemesls ir ekonomiskā migrācija.

Šodien iestāde nodrošina izglītību bērniem ar dzirdes traucējumiem, garīgās attīstības traucējumiem un citām īpašām vajadzībām, piedāvājot mūsdienīgu, iekļaujošu un atbalstošu mācību vidi.

Skolu vadījuši daudzi direktori: Vīlps Švēde, Jānis Enkmanis, Ernests Ulmanis, Paulis Kunstmanis, Hugo Tērauds (Traubergs), Jānis Madarājs, Andrejs Kursītis, Arvīds Ramanis, Vilnis Andersons un Andris Tauriņš. Kopš 2018. gada skolu vada Iveta Kļaviņa. Pēdējo septiņu gadu laikā viņas vadībā mainījies skolas nosaukums un attīstības virziens. Strauji pieaudzis dzirdīgo bērnu skaits, un skola kļuvusi par nozīmīgu speciālās izglītības centru bērniem ar viegliem attīstības traucējumiem.

JUBILEJAS SVINĪBAS

Šī gada 17. oktobrī Valmieras Gaujas krasta vidusskolā-attīstības centrā valdīja īpaša svētku atmosfēra. Skolas 150 gadi ir nozīmīgs posms Latvijas vēsturē, izglītības sistēmā un cilvēku dzīvēs. Pasākumā pulcējās esošie un bijušie darbinieki, absolventi, kā arī viesi, lai salidojumā kopā svinētu šos nozīmīgos svētkus. Tā bija lieliska iespēja satikt sen neredzētus draugus, skolotājus un klasesbiedrus, dalīties atmiņās par skolas gadiem, kā arī ar lepnumu palūkoties uz skolas attīstību mūsdienās. Tika izdalītas grāmatiņas par skolu "Valmieras Gaujas krasta vidusskolai-attīstības centram 150".

Skolas sporta zālē notika svinīgs pasākums "Kopā varam". Pasākumu vadīja skolas absolvente un LNS viceprezidente Kristīne Krista Skudra un Artis Jančevskis – Valmieras drāmas teātra aktieris. Direktore Iveta Kļaviņa aicināja ienest skolas karogu un kopīgi nodziedāt Latvijas valsts himnu, bet pēc tam teica svētku runu. Pasākumā izskanēja dziesmas "Mana dziesma", "Lieka Štuka" un "Rīta un vakara dziesma", ko izpildīja melodeklamācijas koris skolotājas Līgas Lāces vadībā. Dziesmu "Uz priekšu!" izpildīja mūsdienu deju kolektīvs skolotājas Artas Stikānes vadībā, bet dziesmu "Mūsu mīlestība" – skolas absolvente Dace Vīngre. Muzikālu priekšnesumu sniedza arī vokāli instrumentālais ansamblis "Pepija un viņas draugi", kuru vada skolotāja Anita Kalniņa. Pasākuma beigu daļā izskanēja vidusskolas himna, kurai pievienojās arī melodeklamācijas koris. Visi tika aicināti dziedāt kopā, noslēdzot muzikālos priekšnesumus ar Rietekļa dziesmu "Pie Gaujas" jeb "Še, kur līgo priežu meži". Tika iznests skolas karogs, un svinības turpinājās arī pēc koncerta.

Skolu sveica bijušais skolas direktors Andris Tauriņš, Valmieras novada domes priekšsēdētājs Jānis Baiks, kā arī skolas absolventi, kas ieguvuši labu izglītību un kļuvuši par līderiem. Sveicienus veltīja arī Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents Edgars Vorslovs, Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas prezidente Iveta Kraze, LNS Vidzemes reģionālās biedrības Valmieras grupas valdes loceklis Artis Mežinskis, kādreizējās LNS Valmieras reģionālās biedrības ilggadējā priekšsēdētāja Dace Lāce,

Vecākās paaudzes skolas absolventi dalās atmiņās un sveic skolu.

kā arī vecākās paaudzes skolas absolventi. Pasākumā piedalījās arī Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas direktore Kristiāna Pauniņa un citi.

Pateicības un apbalvojumus par ilggadēju darbu skolā pasniedza 19 skolas pedagogiem un darbiniekiem: Gaļinai Čiževskai, Maigai Paeglei, Uldzei Strazdiņai, Baibai Sedlovai, Rutai Paeglei, Inai Bankavai, Dainai Leitei, Ilonai Berkoldei, Antrai Rozenbergai, Sandrai Grāvītei, Skaidrītei Dzenītei, Tatjanai Lūkinai, Itai Zaltei, Vinetai Ragēvičusai, Janai Frēlihai, Gunitai Gumbrei, Sintijai Lapsai, Pārslai Bebrei un Ilgai Gailītei. Pēc koncerta skolā valdīja priecīga atkalredzēšanās atmosfēra. Absolventi un skolotāji satikās klasēs, devās ekskursijā pa skolu, dalījās atmiņās bibliotēkā, dejoja ballē un iemūžināja mirkļus fotostūrītī pie skolas logo. Tika austa skolas karoga lente, un pusnaktī visus sagaidīja īpašs pārsteigums sporta laukumā – svētku uguņošana.

ABSOLVENTU PĀRDOMAS PAR SKOLU UN SALIDOJUMU

Kristīne Krista Skudra (ieguva vidējo izglītību 2015. gadā):

"Esmu ļoti priecīga, ka beidzot aizbraucu uz salidojumu Valmieras skolā. Tā man bija lieliska iespēja uzstāties un vadīt šo pasākumu. Valmieras skola man vienmēr bijusi kā otrās mājas. Tur esmu pavadījusi 13 gadus, un šajā laikā esmu izaugusi. Skolotājas man bija kā otrās mammas, viņas audzināja, mācīja un palīdzēja izaugsmē. Šī skola man devusi plašas iespējas – gan mācīties, gan attīstīties, gan virzīties uz priekšu dzīvē. Esmu ļoti pateicīga savai skolai. Man bija liels prieks redzēt, ka salidojumā ieradās arī nedzirdīgie absolventi. Bija tik jauki redzēt viņu prieku un

sajūsmu. Skolotāji arī bija priecīgi un aizkustināti. Es pati biju ļoti savīļota redzēt tik daudz smaidu, prieka un asaru."

Anita Bruģmane (ieguva pamatzglītību 2010. gadā):

"Pirms braukšanas uz salidojumu galvā bija tūkstošiem domu – kā būs satikt skolotājus, klasesbiedrus, absolventus. Dažādas sajūtas un emocijas. Kad nonācām skolā, viss mainījās – domas un sajūtas pārvērtās. Bija gan prieks, gan skumjas. Priecājos, jo satiku savus bijušos skolotājus, ar kuriem parunājām un atcerējāmies vecos laikus. Daudzi skolotāji atzina, cik ļoti viss ir mainījies – gan mēs, gan pati skola. Protams, vēsture nevar atkārtoties, un piekrtu – nekad vairs nebūs kā agrāk. Ir skumjas par to, ka mūsu skola vairs nav tāda, kā bija. Vienīgais, kas palicis, ir pieminēklis Vīlipam Švēdem. Pārējais – svešs un citāds: jaunas tehnoloģijas, interaktīvās tāfeles, mainītas klases, citāda vide. Un vēl – kopā ar skolotājiem zudībā aizies gadiem vāktā lielā metodiskā darba pieredze, uzskates materiāli, viss tas, ko skolotājas bija izstrādājušas un radījušas, lai vārdzirdīgie un nedzirdīgie skolēni varētu uzskatāmā un saprotamā veidā apgūt zināšanas. Tomēr bija liels prieks būt tur – atkal sajust to gaisotni, atgriezties atmiņās, kaut uz brīdi. Tikai žēl – skolēnu ar dzirdes traucējumiem paliek arvien mazāk. Tas mani patiesi pārsteidza. Kur tagad mācīsies vārdzirdīgi bērni? Vai vārdzirdīgo bērnu skolu vairs nebūs? Kā vārdzirdīgi bērni ieklausies dzirdīgo bērnu skolās? Patiesi sirdī skumstu par Valmieru, par iespējām, kas mums vairs nebūs." •

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SPORTA FEDERĀCIJAS 35 GADU JUBILEJA UN KONGRESS

Šī gada 1. novembris Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijai (LNSF) bija nozīmīga diena – dienas pirmajā pusē notika federācijas 14. kongress, bet vakarā sportisti, treneri, sadarbības partneri un viesi pulcējās uz federācijas 35 gadu jubilejas svinībām.

LNSF valde: Māra Kursīte, Anita Valdmāne, Sergejs Soklakovs, Iveta Kraze, Gunta Vazdiķe, Alma Stroža.

KONGRESA NORISE

Kongresā piedalījās 12 delegāti no četriem sporta klubiem. Delegāti izvērtēja LNSF paveikto un vienbalsīgi ievēlēja Ivetu Krazi par organizācijas prezidentu turpmākajiem četriem gadiem. Valdē strādās viceprezidente Gunta Vazdiķe, kā arī valdes locekļi Sergejs Soklakovs, Alma Stroža un Māra Kursīte, savukārt par revidenti tika ievēlēta Anita Valdmāne. Delegāti apstiprināja arī LNSF darbības programmu 2025.–2029. gadam, kurā ietverta sportistu sagatavošana dalībai 2027. gada Ziemas Nedzirdīgo olimpiskajām spēlēm un 2029. gada Vasaras Nedzirdīgo olimpiskajām spēlēm jeb *Deaflympics*. Programma paredz arī mērķtiecīgu nedzirdīgo sporta sistēmas attīstīšanu Latvijā.

ATSKATS VĒSTURĒ

LNSF saknes meklējamas atmodas laikā un drīz pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, kad savu darbību pakāpeniski beidza Latvijas Nedzirdīgo biedrības Rīgas apvienotais fizikultūras kolektīvs "Rītausma". Šajā laikā kļuva skaidrs, ka nedzirdīgo sportam nepieciešama patstāvīga un mērķtiecīgi organizēta struktūra. 1990. gada 13. oktobrī kultūras nama "Rītausma" zālē tika dibināta LNSF, bet 1993. gada 25. maijā tā oficiāli reģistrēta Latvijas Republikas Tieslietu ministrijā. Par pirmo LNSF prezidentu ievēlēja Vari Strazdiņu, kura lielākais

izaicinājums federācijas darbības sākumposmā bijaniecīgais finansējums. Līdzekļi bija jāgādā pašiem – no biedru naudām un sponsoriem –, turklāt no savāktās naudas vēl bija jāmaksā biedru nauda pasaules nedzirdīgo sporta organizācijām, piemēram, Eiropas Nedzirdīgo sporta organizācijai (EDSO), Starptautiskajai Nedzirdīgo sporta komitejai (ICSD) un Starptautiskajai Nedzirdīgo šaha komitejai, kurām LNSF bija pievienojusies.

Latvijas nedzirdīgajiem sportistiem radās iespēja piedalīties Eiropas un pasaules mēroga sacensībās, taču līdzekļu trūkuma dēļ federācijai bija grūti nodrošināt labiekārtotas treniņu vietas, apmaksāt ceļu un citus izdevumus. Sportistiem bieži pašiem bija jāgādā līdzekļi, ja viņi vēlējās piedalīties sacensībās. Varis Strazdiņš panāca, ka LNSF tiek piešķirta valsts budžeta dotācija, kas ļāva stabilizēt organizācijas darbību. Arī ar telpām bija grūtības – sākumā LNSF darbojās nelielā istabiņā kultūras namā "Rītausma", vēlāk tikpat nelielā platībā Jāņa sētā 5, līdz beidzot pārcēlās uz plašākām telpām Elvīras ielā 19. Bez Vara Strazdiņa LNSF vadījuši arī Georgs Poršs, Jadviga Bočkāne, Ansis Smons un pašreiz vada Iveta Kraze. LNSF logo visus šos 35 gadus nav mainījies, un tā autori ir Pēteris Kursītis un Roberts Kesenfelds.

JUBILEJAS SVINĪBAS

Vakarā svinības aizritēja sirsnīgā atmosfērā, un tajās būtiska loma bija atskatam uz federācijas 35 gadu darbību un spilgtākajiem mirkļiem. Pasākumu atklāja ar Latvijas himnu, pēc kuras vakara vadītāja Elfa Kesenfelde aicināja klātesošos aplūkot LNSF vēstures lappuses, atcerēties pirmsākumus un apzināties, cik ātri aizskrējuši šie 35 gadi – gluži kā sportisti trasē. Vakara gaitā tika atgādināts, ka LNSF 30 gadu jubileja Covid-19 pandēmijas laikā tika svinēta ļoti pieticīgi – federācijas birojā sanāca tikai valdes pārstāvji maskās, ievērojot divu metru distanci. Tāpēc 35 gadu jubileja bija īpaša iespēja beidzot satikties plašākam lokam sporta nozares pārstāvju. Notika piemiņas brīdis aizsaulē aizgājušajiem sportistiem un līdzgaitniekiem, kuru ieguldījums atstājis nozīmīgu nospiedumu federācijas darbībā.

Vakara gaitā viesus izklaidēja melodeklamācijas priekšnesumi – Dace Vingre uzstājās ar "Spārni un vējš" un "Mūsu mīlestība", bet LNSF prezidente Iveta Kraze izpildīja "Lido tu".

Svinību programmas centrā bija arī atskats uz Latvijas sportistu dalību Nedzirdīgo olimpiskajās spēlēs. Tika atgādināts arī par gaidāmajiem startiem Tokijā, Japānā (2025). Uz skatuves kāpa LNS prezidents Edgars Vorslovs, kurš norādīja, ka ilgu laiku sports atradās Latvijas Nedzirdīgo savienības paspārnē un ka LNSF var uzskatīt par LNS meitu, kas 35 gadu laikā izaugusi par spēcīgu, patstāvīgu organizāciju ar saviem bērniem – sporta klubiem un komandām. Jubilejas vakara gaitā uz skatuves kāpa vairāki sveicēji, sākot pateicības vārdus, vēlējumus un pasniedzot simboliskas dāvanas. Tika godināta federācijas vadība par ieguldīto darbu un atbalstu nedzirdīgo sporta attīstībā. LNSF tika novēlēti ilgi pastāvēšanas gadi un jaunu virsotņu iekarošana. Vakara noslēgumā vārds vēlreiz tika dots Varim Strazdiņam, kurš dalījās pārdomās par pirmsākumiem, par darba smagumu un gandarījumu par to, ka organizācija pastāv un attīstās. •

Video ziņu sižets par "LNSF 35":

SVEICAM DECEMBRA JUBILĀRUS!

Jau pavisam tuvu ir gada pēdējais mēnesis, kad dienas gaisma mūs apciemo pavisam maz. Decembrī pie sveces liesmas varam atskatīties uz šajā gadā paveikto un aizdomāties par nākamo. Sirsnīgs sveiciens decembra jubilāriem – lai gaiši, baudāmi un sirdssilti svētki!

RĪGAS BIEDRĪBĀ

- 01.12. IRĪNA ŅIKITINA-AUSTRUMA**
04.12. SERGEJS LOMINSKIS
06.12. DZINTRA SPRINCE
13.12. INTA GROSA
13.12. OSKARS KĻAVIŅŠ
14.12. DMITRIJS GREKOVŠ
14.12. RUSLANS TRUBIŅŠ
16.12. LĪGA BRUĢMANE
23.12. IVETA KRAZE
28.12. RUSLANS GERENOVSKIS

KURZEMES BIEDRĪBĀ

- 05.12. EDMUNDS MEŽVIDS**
06.12. JĀNIS ŠANTARS
11.12. AINA POIKĀNE
29.12. MARIJA ŠVARCA
29.12. AINĀRS BRUŽIS

LATGALES BIEDRĪBĀ

- 06.12. GUNTA AFANASJEVA**
28.12. JANĪNA GRŽIBOVSKA
28.12. VALIJA VELTA VILDIŅA

LĪDZJŪTĪBAS

*Laiks apstājas ar skarbu piesitienu,
 Nav nākotnes, ir tikai vēju balss.
 Un kādai mīlai, labai sirdij
 Nekad vairs nesāpēs, ne arī sals.*
 (N. Dzirkale)

Mūžības ceļā devusies mūsu biedre
Rita Jēkule
 (09.02.1934.–10.11.2025.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
 tuviniekiem un draugiem.

LNS Kurzemes RB
 Liepājas grupas biedri

Teksts: Vilhelmīne Vicinska

SIRSNĪGI SVEICIENI JĀNIM MIEŽĪTIM 95. DZIMŠANAS DIENĀ

Vilhelmīne Vicinska sveic Jāni Miežīti 95. dzimšanas dienā.

23. septembrī LNS Kurzemes reģionālās biedrības Kuldīgas grupas vadītāja Vilhelmīne Vicinska devās sveikt Kuldīgas grupas biedru Jāni Miežīti viņa ievērojamajā 95 gadu jubilejā. Jubilārs saņēma siltus sveicienus, skaistu rožu pušķi un gardu kūku, bet vissvarīgākais – sirsnīgus vēlējumus par veselību, mieru un gaišiem ikdienas mirkļiem līdzās tuvajiem. Jānis bija patiesi savilņots par uzmanību un pateicās visiem biedriem par atcerēšanos un labajiem vārdiem. Sirsnīgs paldies arī Jāņa mātai Austrai par viesmīlīgo uzņemšanu savās mājās. Šādi brīži atgādina, cik nozīmīgi ir būt līdzās, atbalstīt vienu otru un kopīgi godināt mūsu kopienas cilvēkus.

Izdevuma "Kopsolī" komanda pievienojas sveicieniem un novēl jubilāram stipru veselību, siltumu un daudz gaišu dienu! •

Teksts: Mārīte Sarkane

PIEMINOT REĢĪNU MIZERI (24.06.1938.–17.10.2025.)

Šī gada 17. oktobrī mūžībā devās Reģīna Mizere. Reģīna bija ilggadēja Latvijas Nedzirdīgo savienības biedre – viņa iestājās LNS 1979. gada 20. aprīlī. No 1979. līdz 2003. gadam viņa strādāja par zīmju valodas tulci mācību ražošanas uzņēmumā, bet no 1998. līdz 2001. gadam bija LNS Rēzeknes reģionālās biedrības kluba vadītāja. Reģīnas ilggadējais profesionālais ieguldījums nedzirdīgo kopienas atbalstā tika īpaši novērtēts, izceļot viņas iemantoto uzticību un cieņu nedzirdīgo sabiedrībā. Reģīna ir saņēmusi LNS Rēzeknes reģionālās biedrības Goda biedra apbalvojumu. Kolēģi un biedri viņu atceras kā atsaucīgu, izpalīdzīgu un sirsnīgu cilvēku, kura savu darbu vienmēr veica atbildīgi un no sirds. •

*Atstājiēt mani šai vietā,
 Kur bērzi un vītoli plaukst,
 Kur pļavas izsmaržo rietā,
 Kur gājputni rudenos sauks!*

*Atstājiēt mani šai pusē,
 Kur zvaigznes augstā krīt!
 Kur iešalko vēji un klusē,
 Kad mēness aiz mākoņiem slīd.*
 (R. Urtāne)

Ināra Stiprā
 (01.03.1939.–19.03.2025.)

Antoņina Reinholde
 (16.05.1930.–29.04.2025.)

Izsakām līdzjūtību tuviniekiem.

LNS Rīgas reģionālā biedrība

Adrese: Elvīras iela 19 k-2, Rīga, LV-1083
 E-pasts: kopsoli@lns.lv
 Tālr.: 28475237

Redaktore: Laura Zeltiņa
 Maketētājs: Kristaps Legzdīnš